

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

Regula XXIX. Quod omnes tangit, debet ab omnibus approbati.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

falsa moneta. Non obstat textus in *cap. Constringit 39.* *Ext. De sent. excom.* ubi is, qui scientem & consentientem Clericum percussit, nihilominus excommunicatur, tamquam manus injurias Clerico intulerit. Quia Clericum percussit non tam ipsi Clerico, quam Ordini clericali injuriam infert, cujus hoc privilegium est, *d. cap. Constringit De sent. excom.* cuique Clericus renuntiare non potest, *cap. Si diligenti Ext. De foro compet. l. ius publicum D. De pact.*

Nec impedit textus in *l. unica C. De rapto virg.* quo & raptores puniuntur, etiam si volentem mulierem honestam abduxerint. Sed id accidit,

quod lex presumat mulierem non liberè abductam, sed dolosà persuasionem ipsius raptoris: persuadere autem plus est, quam compellere aut cogi sibi parere, inquit Ulpianus, in *l. 1. §. persuadere D. De servo corrupto.* Sed neque movet *l. Si quis servo 20. C. De furt. & ser. cor.* quia licet ibi revera neque servus corruptus, neque invito domino res ablatae sint; tamen ideo placuit, actionem furti & servi corrupti dari, propter dolum ipsius inducentis & corruptentis servum, & & hoc hujusmodi impunitas in consequentiam trahatur. Itaque singularis casus est.

REGULA XXVIII.

Quae à iure communi exorbitant, nequaquam ad consequentia sunt trahenda.

PAULUS J. C. Quod contrarationem juris receptum est, non est producendum ad consequentia. *l. Quod contra 141. D. hoc tit.* Eadem utriusque Regulae sententia est. Ea autem exorbitare dicuntur, quae ab orbita, id est, à via communi defleunt; qualia sunt dispensationes, privilegia, statuta juri communi contraria, quae in consequentiam, hoc est, ad alias personas sive casus non sunt producenda, sed suis terminis constringenda, *cap. Sane 9. Ext. De privil. cap. Constitutus 18. De concess. prob. e. Cui 27. De praeben. lib. 6. cap. 3. Ext. De consang. & affin.* Cum enim jus commune favorabile sit, ut pote ab omnibus ob publicam utilitatem receptum; certe quae juri communi refragantur, tamquam odiosa restringenda sunt, & quantum fieri potest, interpretatione revocanda ad commune: sicut latius supra explicavimus, *ad c. Privilegia & ad cap. Odia.*

Ex aequitate hujus Reg. profectum est, quod licet mulieri liberisque suis privilegium competat, ut in dote reperenda praferantur creditoribus, etiam anteriorem hypothecam habentibus; non tamen idem communicetur aliis haeredibus mulieris, *l. unica C. De privilig. dor.* siquidem illud

privilegium juri communi derogat, quo is, qui prior est tempore, potior est jure, *l. Posteriori. D. Qui prior in pig. hab. l. Si generaliter 6. C. d. tit. cap. Qui prior in h. tit.* Et cui dispensatio facta est ad dignitatem vel beneficium Ecclesiasticum, nulla mentione facta curati beneficii, non potest ad curatum admitti, *cap. In illis 16. De praeben. in 6.* nec ad plura beneficia, quam unum, *cap. 1. §. illa verè De fil. presby. in 6.* Dispensatio enim utroque casu dicitur jus commune.

Quod spectat, quod à Pomponio J. C. responsum est in *l. Patri 10. D. Ad L. tul. de adulter. Patri,* inquit, datur jus occidendi adulterum simul cum filia, quam in potestate habet. Itaque nemo alius & parentibus idem ius faciet, sed nec filius familias pater. Cum enim juri communi adversum sit, ut pater filiam vel alium quemlibet occidat, certe lex Julia, quae facultatem dat patri occidendi adulterum unà cum filia, quam in potestate habet, meritò ad alios parentes non transfertur, ex ratione hujus Regulae nostrae. Tametsi si veritatem ipsam spectemus, ac quidem ipsi patri filiam in potestate sua constitutam adulteram occidere liceat, *per text. in can. si quod verius XXXI 11. quaest. 1.*

REGULA XXIX.

Quod omnes tangit, debet ab omnibus approbari.

EAdem Regulae apud Justinianum extat in *l. fin. C. De auctoritate praesam.* Neque enim alteri per alterum iniquus conditio inferri de-

bet, *l. Non debet alteri 74. D. hoc tit.* neque id, quod nostrum est, sine facto nostro ad alium transferri, *l. id quod nostrum 11. D. eod.* Ad hanc Regulam pertinet

pertinet responsum Ulpiani: In concedendo jure, inquit, aqua duranda, non tantum eorum, in quorum loco aqua oritur, verum etiam eorum, ad quos ejus aqua usus pertinet, voluntas exquiritur, id est, eorum, quibus servitus aqua debetur: nec immerito; cum enim minuatur jus eorum, consequens fuit exquiri, an consentiant. textus in l. In concedendo 8, D. De aqua & aqua plu. arc. hinc quod Accursius annotavit, scholarem invito socio non posse inducere inhonestam mulierem in communem domum, ad l. Non aliter 7, D. De usu & habitas. Hinc Capitulares & alii, quorum interest, ad electionem Prælati vocandi sunt, c. Quia propter 42 c. Quod sint 28, in fine Ext. De elect. Ubi tamen res Capituli vel Collegii tractantur, sufficit majori partem consentire, reliquis licet dissentien-

tibus, d. cap. Quia propter & c. i. c. fin. De his qua fiunt à majori parte Cap. & l. Quod major 19, D. Ad municip. Quæ est una limitatio hujus Regulæ nostræ; ut scilicet non obtineat in rebus Collegii, sed quæ ad singulos privatim pertinent. Altera est in l. Et suum 8, §. Marcellus cum 3, l. seq. D. De pactis. ubi conventio majoris partis creditorum de remissione debiti hæredi faciendâ, nocet reliquis creditoribus. Sed id fit liberationis favore. Tertia est in l. fin. C. Qui bonus ead. poss. ubi & statuitur majori parti creditorum adversus reliquos. Verum id, ne ad debilem bonorum cessionem debitor urgeatur. Singulare quoque est in filco, utis invito socio possit rem communem alienare, l. unica C. De vendit rei fiscal. quod & in favorem fisci receptum est.

REGULA XXX.

In obscuris minimum est sequendum.

Non dissentit Regula Juris civilis: Semper in obscuris, inquit, quod minimum est, sequimur, l. Semper in obscuris 9, D. hoc tit. Obscura hæc dicuntur, quorum sententia incerta est, quæque nunc in hanc, nunc in aliam partem pertrahi possunt. Ne igitur res propter obscuritatem pereat, benigne receptum est, ut saltem id, quod in sententia minimum est, hoc est, minus nocet reo, sequamur; quippe procliviores esse debemus ad liberandam quam ad condemnandum, l. Arrianus 46, D. De oblig. & act. cap. 3, §. pen. Ext. De probat. & favorabiliores sunt partes rei quam actoris, l. Favorabiliores D. hoc tit.

Latissimè hæc Regula se diffundit ad contractus, ad ultimas voluntates, ad sententias Judicum & arbitrorum, ad pœnales constitutiones; ut in progressu declarabitur. Ut autem plenius hæc Regula cognoscatur, præmittenda est alia juris Regula ab Ulpiano tradita, his verbis: Semper in stipulationibus & in ceteris contractibus id sequimur, quod actum est; aut si non pateat, quod actum est, erit consequens; ut id sequamur, quod in regione, in qua actum est, frequentatur. Quid ergo, si neque regionis mos appareat, quia varius fuit? Ad id quod minimum est, redigenda summa est. Ita Ulpian in l. Semper in stipulationibus 34, D. hoc tit. qui quo ordine in interpretatione contractus procedendum sit, eleganter explicat. Et quidem ante omnia id spectandum & sequendum censet, quod inter contrahentes actum fuit, etiam si forte proprietate verborum

abusi sint, l. Insulam 6, D. De præscript. verb. toto tit. Plus valere quod agitur, l. In venditionibus 9, vers. plane si in nomine D. De contrah. empte.

Etenim contractum potissimum ex mente contrahentium metimur, l. 1, §. conventionis D. De pact. quemadmodum & ea, quæ ultimæ dispositionis sunt, ex voluntate ipsius defuncti, l. Non aliter 69, in princ. De leg. 3, Dum tamen meminimus, non tantum eam voluntatem contrahentium & testantium intelligi, quæ ex perspicuis eorum verbis colligitur, sed & quæ ex conjecturis; utputa ex more loquendi, ex orationis contextu, l. Si servus plurium 50, §. ult. De leg. 1, l. Nummus 75, De leg. 3, l. Tutia 134, §. 1, & fin. De verb. oblig. ex dignitate, qualitate vel affectu personarum, d. §. ult. & l. Cui 14, D. De annuis legat. l. 3, Cod. De dotis promiss. l. Cum post 69, §. gener. D. De jure dot. l. Capienda 129, D. hoc tit. De reg. jur. ex eo, quod plerumque fieri solet, d. §. ult. & d. l. Nummus, l. In obscuris 114, D. hoc tit. Nam huc spectat illa juris Regula: Inspicimus in obscuris quod est verisimilius, vel quod plerumque fieri consuevit, in cap. Inspicimus in eod. Deficiente autem voluntate, tandem fit locus nostræ Regulæ, ut in obscuris id sequamur, quod minimum est; in obscuris inquam, quorum sententia neque ex verbis ipsius, neque ex alia conjectura colligi potest; ne huic adversetur citata regula Inspicimus, & c.

Adde, & ad sententias Judicum & arbitrorum, si inter se discrepantes sint, Reg. nostram pertinere; ut si in condemnatione diffideant, mi-

B b b b

numera